

## INFORMACIJE ZA KLIJENTE

I. Uvod	I-3
II. Informacije o Banci i uslugama koje pruža	II-3
1. Opšti podaci o Banci	II-3
2. Podaci o uslugama koje Banka pruža	II-5
3. Načini komunikacije između Banke i Klijenata	II-5
4. Informisanje i izveštavanje Klijenata o uslugama koje Banka pruža	II-6
5. Kratak opis politike upravljanja sukobom interesa	II-7
III. Finansijski instrumenti	III-10
3.1 Finansijski instrumenti	III-10
3.2 Prenosive hartije od vrednosti	III-12
3.2.1 Akcije i rizici ulaganja	III-12
3.2.2 Obveznice i rizici ulaganja	III-14
3.3 Instrumenti tržišta novca i rizici ulaganja	III-15
3.4 Izvedeni finansijski instrumenti	III-17
IV Volatilnost cene finansijskih instrumenata	III-19
V. Finansijski rizik i finansijski leverage	III-19
VI. Zaštita imovine klijenata Banke	III-19
VII. Troškovi i naknade	III-23

## I. Uvod

Donošenjem Zakona o tržištu kapitala (u daljem tekstu Zakon) i podzakonskih akata, Komisija za hartije od vrednosti Republike Srbije je postavila standarde za funkcionisanje tržišta finansijskih instrumenata jednake onima na tlu Evropske unije, imajući u vidu da su rešenja domaćih propisa bazirana na modelima utvrđenim evropskim zakonodavstvom. Osnovni ciljevi nove regulative su zaštita Investitora i obezbeđenje pravednog, efikasnog i transparentnog tržišta kapitala, kao i smanjenje sistemskog rizika na tržištu kapitala, što je omogućeno postavljanjem novih zahteva pred investiciona društva u pogledu ispunjenosti određenih uslova pri pružanju investicionih usluga i obavljanju investicionih aktivnosti. Jedan od najvažnijih zahteva jeste transparentnost u poslovanju i obaveza investicionih društava da svojim Klijentima i potencijalnim Klijentima pruže sve potrebne informacije za adekvatno odlučivanje pri investiranju na tržištu kapitala.

Banca Intesa ad Beograd je kreditna institucija koja ima dozvolu za rad Narodne Banke Srbije u skladu sa Zakonom o bankama („Sl.Glasnik RS“, br.107/2005, 91/2010 i 14/2015) sa svim eventualnim naknadnim izmenama kao i dozvolu Komisije za hartije od vrednosti za pružanje investicionih i dodatnih usluga i obavljanje investicionih aktivnosti u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala („Sl.Glasnik RS“, br.129/2021) sa svim eventualnim naknadnim izmenama (u daljem tekstu: Banka);

U skladu sa gore navedenim, Banka ovim dokumentom ima za cilj da svoje Klijente i potencijalne Klijente, pre zaključenja ugovora, informiše o najvažnijim aspektima investicionog okruženja i delu poslovanja koji se neposredno tiče Klijenata, investitora u hartije od vrednosti i druge finansijske instrumente.

## II. Informacije o Banci i uslugama koje pruža

### 1. Opšti podaci o Banci

**Poslovno ime:** Banca Intesa a.d. Beograd

**Sedište:** Milentija Popovića 7b, Novi Beograd

**Matični broj:** 07759231

**PIB:** 100001159

Strana II-3

---

#### Banca Intesa ad Beograd

Milentija Popovića 7b, 11070 Novi Beograd; call center: +381 (011) 310 88 88; www.bancaintesa.rs; žiro račun: 908-16001-87  
PIB: 100001159; Matični broj: 07759231

**Internet adresa:**

[www.bancaintesa.rs](http://www.bancaintesa.rs)

**E- mail:**

[broker@bancaintesa.rs](mailto:broker@bancaintesa.rs)

**Kontakt telefoni:**

+381(0)11 201 36 21

+381(0)11 20136 10

+381(0)11 201 36 18

+381(0)11 201 36 22

**Broj rešenja o davanju dozvole:**

5/0-10-1285/5-06

5/0-46-4452/04-06

5/0-46-1974/7-12

5/0-24-619/4-16

2/1-109-209/5-19

2/1-120-3149/5-22

**Datum rešenja o davanju dozvole:**

11.05.2006. 01.02.2007;19.09.2012;

08.04.2016.; 20.03.2019.

21.04.2023.

**Delatnost:** Obavljanje investicionih usluga i aktivnosti iz člana 2. stav 1 tačke 2) podtačke (1), (2), (3), (6) i (7) i dodatnih usluga iz člana 2. stav 1 tačka 3) podtačke (1), (2), (4), (5), (6) i (7) Zakona o tržištu kapitala (detaljnije opisano u poglavlju Podaci o uslugama koje Banka pruža).

**Izdavalac dozvole i vršilac nadzora nad obavljanjem delatnosti:**

Komisija za hartije od vrednosti  
Omladinskih brigada 1, VII sprat, Beograd

[www.sec.gov.rs](http://www.sec.gov.rs)

tel/fax:+381(0) 213 79 24, +381(0) 311 73 36

## 2. Podaci o uslugama koje Banka pruža

Pod investicionim uslugama i aktivnostima podrazumevaju se sledeće investicione usluge i aktivnosti Banke iz člana 2. Zakona:

- prijem i prenos naloga koji se odnose na jedan ili više finansijskih instrumenata i izvršenje naloga za račun Klijenata (u daljem tekstu: brokerske usluge);
- trgovanje za sopstveni račun (u daljem tekstu: dilerski poslovi);
- pokroviteljstvo u vezi sa finansijskim instrumentima, odnosno sprovođenje postupka ponude finansijskih instrumenata sa obavezom otkupa (u daljem tekstu: usluge pokrovitelja);
- sprovođenje postupka ponude finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa (u daljem tekstu: usluge agenta).

Dodatne usluge koje obavlja Banka u skladu sa odredbama Zakona su sledeće:

- čuvanje i upravljanje finansijskim instrumentima za račun Klijenata (kastodi usluge) i sa tim povezane usluge, kao što je administriranje novčanim sredstvima i sredstvima obezbeđenja, izuzev održavanja i vođenja računa hartija od vrednosti iz nadležnosti Centralnog registra, depoa i kliringa hartija od vrednosti;
- odobravanje kredita investitoru radi zaključenja transakcije sa jednim ili više finansijskih instrumenata kada Banka daje kredit i uključena je u transakciju;
- usluge konverzije stranih valuta u vezi sa pružanjem investicionih usluga;
- istraživanje i finansijska analiza u oblasti investiranja ili drugi oblici opštih preporuka u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima;
- usluge u vezi sa pokroviteljstvom;
- investicione usluge i aktivnosti, kao i dopunske usluge koje se odnose na osnov izvedenih finansijskih instrumenta iz člana 2. stava 1. tačke 19) podtač. (5.), (6.), (7.) i (10.) Zakona, a u vezi sa pružanjem investicionih i dodatnih usluga.

Banka može u toku svog postojanja menjati vrstu investicionih usluga koje obavlja, u skladu sa Zakonom.

## 3. Načini komunikacije između Banke i Klijenata

Dokumentacija i druge informacije koje se dostavljaju Klijentu, kao i sva komunikacija Klijenata sa Bankom odvija se na srpskom jeziku.

Ukoliko Klijent zahteva da komunikacija sa Bankom bude na stranom jeziku, ugovor o pružanju investicione ili dodatne usluge kao i prateća dokumenta sastavljaju se dvojezično na srpskom i engleskom jeziku, sa srpskom verzijom kao preovlađujućom.

Klijent je dužan da uz svaki dokument na stranom jeziku, Banci dostavi i prevod na srpski jezik, overen od strane sudskog tumača.

#### **4. Informisanje i izveštavanje Klijenata o uslugama koje Banka pruža**

Banka Klijentima i potencijalnim Klijentima na Trajnom nosaču podataka, pruža informacije o uslugama koje pruža sa podacima o redovnoj komunikaciji koja zavisi od vrste i složenosti finansijskih instrumenata i prirode usluga koje se pružaju i prema potrebi, troškovima u vezi sa tim transakcijama i uslugama.

Banka Klijentima i potencijalnim Klijentima dostavlja blagovremeno pre pružanja investicionih ili dodatnih usluga, uopšteni opis prirode finansijskih instrumenata i njihovih rizika uzimajući u obzir, posebno kategorizaciju Klijenta kao Malog investitora, Profesionalnog investitora ili Određenog profesionalnog investitora. Taj opis objašnjava prirodu specifične vrste predmetnog instrumenta, funkcionisanje i uspešnost finansijskog instrumenta u različitim tržišnim uslovima, uključujući i pozitivne i negativne uslove, kao i rizike koji su posebni za tu specifičnu vrstu instrumenta, sa dovoljno pojedinosti kako bi se Investitoru omogućilo da donese informisane odluke o ulaganju.

Banka je dužna da, prilikom pružanja informacija o finansijskom instrumentu:

- koji je predmet javne ponude koja je u toku i za koji je izdat prospekt – Malog Investitora i potencijalnog Malog Investitora upozna sa načinom na koji je prospekt dostupan blagovremeno pre pružanja investicionih ili pomoćnih usluga Klijentima ili potencijalnim Klijentima;
- koji uključuje jemstvo trećeg lica ili kapitalnu zaštitu – Klijentu ili potencijalnom Klijentu pruži dovoljno podataka o oblasti primene i vrsti takvog jemstva ili kapitalne zaštite. Kada jemstvo pruža treće lice, informacije o jemstvu moraju obuhvatati dovoljno podataka o jemcu i jemstvu kako bi se omogućilo Klijentu ili potencijalnom Klijentu da izvrši objektivnu procenu jemstva;
- koji se sastoji od dva ili više različitih instrumenata ili usluga – Klijentu ili potencijalnom Klijentu pruži odgovarajući opis pravne prirode finansijskog instrumenta, pojedinačnih komponenti takvog instrumenta i načina na koji međusobni uticaj komponenti utiče na rizike ulaganja.

Banka nakon sprovođenja naloga za račun Klijenta, koji ne uključuje upravljanje portfoliom, u vezi s tim nalogom, postupa na sledeći način:

Strana II-6

- bez odlaganja Klijentu dostavljaju na Trajnom nosaču podataka bitne informacije u vezi s izvršavanjem tog naloga;
- što je pre moguće Klijentu dostavljaju na Trajnom nosaču podataka obaveštenje kojim se potvrđuje izvršenje naloga, a najkasnije prvog radnog dana od izvršenja ili ako Banka prima potvrdu od treće strane, najkasnije prvog radnog dana od prijema potvrde od treće strane.

Prethodni stav tačka 2, ne primenjuje se u slučaju da potvrda sadrži iste informacije kao i potvrda koju Klijentu bez odlaganja dostavlja neko drugo lice. Prethodni stav tačke 1 i 2, ne primenjuju se u slučaju kada se nalozi izvršeni za račun klijenata odnose na obveznice kojima se finansiraju ugovori o hipotekarnim kreditima s navedenim Klijentima, a u tom se slučaju izveštaj o transakciji dostavlja istovremeno s uslovima hipotekarnog kredita, ali najkasnije mesec dana od izvršenja naloga.

Uz poštovanje obaveza iz stava 5 ovog poglavlja, Banka Klijentu na zahtev dostavlja informacije o statusu njegovog naloga.

U slučaju naloga Klijenta koji se odnose na udele ili akcije u subjektu za zajednička ulaganja, a koji se izvršavaju povremeno, Banka preduzima mere iz stava 5 tačka 2 ovog poglavlja ili Klijentu dostavljaju najmanje jedanput u šest meseci informacije koje se odnose na obaveze izveštavanja o transakcijama.

Kada Banka drži finansijske instrumente ili novčana sredstva Klijenata, svakom takvom pojedinačnom Klijentu, dostavlja najmanje na kvartalnoj osnovi izveštaje na trajnom nosaču podataka o navedenim finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima, osim ako je taj izveštaj dostavljen u nekom drugom periodičnom izveštaju.

Prethodni stav ovog poglavlja ne primenjuje se na Banku u vezi s depozitima koje drži.

## 5. Kratak opis politike upravljanja sukobom interesa

Upravljanje sukobom interesa u oblasti investicionih usluga Banka je, u skladu sa svojim zakonskim obavezama, regulisala internim aktom koji uređuje politiku upravljanja sukobom interesa pri pružanju investicionih usluga (u daljem tekstu Politika).

Politikom se propisuju osnovna načela i mere koje su Banka i relevantna lica dužni da preduzmu u cilju sprečavanja sukoba interesa čije postojanje kod pružanja investicionih usluga može naneti štetu interesima klijenata, odnosno interesima Banke.

Osnovni ciljevi Politike su:



- uspostavljanje visokih standarda poslovnog ponašanja relevantnih lica i transparentnosti poslovanja;
- identifikovanje potencijalnih i/ili postojećih sukoba interesa koji mogu nastati prilikom pružanja investicionih usluga;
- utvrđivanje preventivnih mera i postupaka sprečavanja ili otklanjanja sukoba interesa;
- uređivanje procesa rešavanja sukoba interesa u situacijama u kojima primena preventivnih mera nije delotvorna.

Politikom je ustanovljeno da sukob interesa predstavlja svaka situacija u kojoj Banka ili relevantna lica nisu neutralni i objektivni u odnosu na predmet poslovanja, odnosno koristeći svoju specifičnu poziciju pri pružanju i obavljanju investicionih usluga imaju profesionalne i/ili lične interese koji nisu u skladu sa interesima Investitora, što može da utiče na nepristrasnost u pružanju i obavljanju usluga i aktivnosti i da šteti interesima klijenata. U ovakvim situacijama Banka je dužna da vodi računa da ne naškodi interesima klijenata.

Sukob interesa može nastati između:

- Banke, relevantnih lica ili lica koja su blisko povezana sa njima, s jedne strane, i interesa Investitora s druge strane;
- interesa klijenata Banke međusobno.

Banka će smatrati da sukob interesa postoji u situacijama u kojima Banka, relevantna lica ili lica koja su blisko povezana sa njima, usled pružanja usluga ili iz drugih razloga:

- mogu da ostvare finansijsku dobit ili izbegnu finansijski gubitak na štetu Investitora;
- imaju interes ili korist od rezultata usluge pružene Investitoru ili transakcije izvršene za račun Investitora, a koji se razlikuju od interesa Investitora;
- imaju finansijski ili neki drugi motiv koji odgovara interesima drugog Investitora ili grupe klijenata na štetu interesa Investitora;
- obavljaju istu delatnost kao i Investitor.

Kao tipične situacije koje predstavljaju sukob interesa smatraće se, na primer, i situacije u kojima:

- Banka trguje u ime i za račun Banke određenim finansijskim instrumentima, a istovremeno raspolaže insajderskim informacijama u vezi predmetnih finansijskih instrumenata;
- Banka kod javne ponude hartija od vrednosti učestvuje kao pokrovitelj emisije budući da ima interes za prodaju predmetnih finansijskih instrumenata.

Kako bi se osiguralo transparentno i efikasno sprečavanje i upravljanje situacijama iz kojih mogu proizaći potencijalni sukobi interesa, Banka će obezbediti sledeće:

- organizacionu i logističku razdvojenost i to:



- da organizacioni delovi Banke koji pružaju investicione usluge to čine nezavisno od drugih organizacionih delova;
- da se aktivnosti trgovanja finansijskim instrumentima odvijaju odvojeno od aktivnosti prodaje;
- nezavisnost i kontinuirano jačanje sistema unutrašnjih kontrola i preduzimanje mera za identifikovanje i sprečavanje sukoba interesa;
- efikasnu kontrolu razmene informacija između relevantnih lica koja su uključena u poslove koji u sebi nose rizik sukoba interesa, ukoliko razmena informacija može naneti štetu jednom ili više klijenata;
- vođenje evidencije ličnih transakcija relevantnih lica;
- ravnopravnu zaštitu interesa svih klijenata, u skladu s dobrim poslovnim običajima i načelom jednakog tretmana klijenata iz iste kategorije (Malih ili Profesionalnih investitora), tako da se izbegne zloupotreba nestručnosti klijenata i nepoznavanja poslovne prakse radi pribavljanja koristi drugim licima, naročito primenom sledećih mera:
  - davanjem diskrecionog prava neposrednom rukovodiocu relevantnog lica da izuzme to lice iz izvršenja transakcije kod koje postoji (potencijalni) sukob interesa;
  - primenom organizacionih mera kojima se sprečava i ograničava neprimereni uticaj bilo kog lica na relevantno lice u vezi sa pružanjem investicionih usluga i poslovanjem finansijskim instrumentima;
  - uspostavljanjem sistema praćenja i evidencije obavljenih poslova finansijskim instrumentima u situacijama kod kojih je utvrđen sukob interesa;
  - vođenjem evidencija o preduzetim merama za sprečavanje sukoba interesa;
  - periodičnom procenom adekvatnosti i unapređenjem sistema unutrašnjih kontrola u pogledu sukoba interesa.

Kao mera za otkrivanje sukoba interesa definisana je obaveza svakog relevantnog lica da odmah obavesti svog neposrednog rukovodioca o situaciji koja može predstavljati sukob interesa.

Banka na zahtev, Investitoru daje detaljnije informacije o politici upravljanja sukobom interesa na trajnom nosaču podataka ili putem internet stranice (ako to ne predstavlja trajni nosač podataka).

## III. Finansijski instrumenti

### 3.1 Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti su:

- prenosive hartije od vrednosti (npr. akcije, obveznice);
- instrumenti tržišta novca (npr. trezorski, blagajnički, komercijalni zapisi, sertifikat o depozitu, izuzev instrumenata plaćanja);
- jedinice institucija kolektivnog investiranja (npr. investicione jedinice u otvorenim investicionim fondovima);
- izvedeni finansijski instrumenti (finansijski derivati, npr. opcije, fjučersi, robni derivati, kreditni derivati).

Ulaganje u finansijske instrumente nerazdvojno je povezano sa preuzimanjem određenih rizika. Uopšteno, rizik ulaganja na tržištu kapitala jeste verovatnoća ili mogućnost da prinos od ulaganja bude nezadovoljavajući ili negativan. To su okolnosti na koje Investitor mora da obrati pažnju prilikom odlučivanja o prodaji ili kupovini finansijskih instrumenata. Saglasno odredbama Zakona, ne može se pretpostaviti da Mali investitor, za razliku od Profesionalnog, poseduje znanje i iskustvo potrebno za procenu rizika u vezi sa onim investicionim uslugama, transakcijama ili finansijskim instrumentima za koje je razvrstan kao Mali investitor.

Opšti rizici ulaganja u finansijske instrumente su sledeći:

- rizik države;
- rizik izdavaoca;
- rizik finansijskog instrumenta.

Rizik države potiče od rejtinga i položaja države u međunarodnim krugovima i obuhvata sledeće rizike:

- rizik suvereniteta – rizik izostanka sposobnosti i/ili volje za otplatom dospelog duga države;
- politički rizik – rizik neočekivanih političkih promena ili nestabilnosti u državi;
- ekonomski ili konjunktorni rizik – rizik gubitka vrednosti finansijskog instrumenta usled globalne, regionalne ili lokalne recesije;
- devizni rizik – rizik promene deviznog kursa, koja može uticati na prihod od ulaganja u stranoj valuti;
- inflatorni rizik – rizik pada vrednosti finansijskog instrumenta usled porasta opšteg nivoa cena (inflacije);
- rizik promene zakonskih/poreskih propisa – rizik značajne promene zakonskih i/ili poreskih propisa i/ili okvira poslovanja na način koji negativno utiče na profitabilnost ulaganja u finansijske instrumente i položaj investitora;

- rizik prenosa (transfera) kapitala – rizik nastupanja zabrane iznošenja kapitala izvan državnih granica.

Rizik izdavaoca je uzrokovan činocima koji su neposredno povezani sa određenim pravnim licem koje izdaje finansijske instrumente i obuhvata sledeće rizike:

- kreditni rizik – rizik pada ili potpunog gubitka vrednosti finansijskog instrumenta usled pogoršanja boniteta, kreditnog rejtinga ili otvaranja stečaja nad izdavaocem;
- rizik likvidnosti – rizik da privredni subjekt nije u mogućnosti da izmiri svoje dospele obaveze svojim tekućim novčanim sredstvima;
- rizik solventnosti – rizik da privredni subjekt ne izmiri svoje obaveze u iznosu i roku dospeća, rizik dugoročne platežne sposobnosti privrednog subjekta. Za razliku od likvidnosti, solventnost pokazuje da li privredni subjekt može da izmiri sve svoje obaveze pa makar i iz likvidacione mase. Analiza solventnosti usmerena je na dugoročnu finansijsku stabilnost privrednog subjekta;
- rizik industrije – rizik značajne negativne promene okvira poslovanja izdavaoca u pogledu konkurencije, tehnologije, standarda i sl.;
- upravljački rizik – rizik neefikasne i destruktivne upravljačke strukture izdavaoca koja negativno utiče na njegovu uspešnost;
- operativni rizik – rizik gubitka koji proizlazi iz neadekvatnih ili pogrešnih poslovnih procesa poslovnog subjekta, ljudskih propusta ili grešaka i internih sistema u obavljanju poslovnih aktivnosti kao i spoljnih događaja. Uključuje rizik kvara na informacionim sistemima, rizik prekida komunikacionih veza između pružaoca usluge (npr. banke), Centralnog registra i/ili berza, prirodne katastrofe, prevare itd.;
- rizik od neisplate dividende – rizik da akcionarsko društvo neće isplatiti dividendu što zavisi od odluke skupštine akcionara i od poslovanja akcionarskog društva;
- rizik druge ugovorne strane – rizik jedne ugovorne strane (Investitora) da druga ugovorna strana (izdavalac) neće moći da ispuni svoje ugovorne obaveze (npr. da je nad njom otvoren stečaj – rizik od stečaja).

Rizik finansijskog instrumenta uzrokovan je karakteristikama pojedinog finansijskog instrumenta i obuhvata sledeće rizike:

- rizik likvidnosti – rizik nemogućnosti brze prodaje finansijskog instrumenta na sekundarnom tržištu kapitala bez značajnog gubitka vrednosti usled smanjene potražnje ili neefikasnosti tržišta;
- tržišni rizik (rizik volatilnosti) – rizik pada vrednosti finansijskog instrumenta usled uobičajenih periodičnih kretanja cena na tržištu;
- rizik psihologije tržišta – rizik promene vrednosti finansijskog instrumenta usled špekulativnih aktivnosti velikih investitora odnosno velikih transakcija na tržištu kapitala;
- rizik promene kamatnih stopa - rizik pada vrednosti finansijskog instrumenta usled promene odnosa kamatnih stopa na tržištu u odnosu na kamatnu stopu/prinos na predmetni instrument;

- rizik „timinga“ – rizik propuštanja povoljnih kretanja cene finansijskog instrumenta usled pogrešnog odabira trenutka za kupovinu ili prodaju finansijskog instrumenta;
- rizik reinvestiranja – rizik da će se budući novčani prihodi od pojedinog finansijskog instrumenta uložiti po nižem prinosu ili nižoj kamatnoj stopi od one koju nosi sam finansijski instrument;
- rizik finansijske poluge – rizik finansiranja kupovine finansijskih instrumenata putem kredita. Investicija pri kojoj je izvor sredstava za ulaganje dobijen zaduživanjem u sebi sadrži povećani rizik od gubitaka. Naime, sama profitabilnost investicije ne utiče na obavezu vraćanja duga, dok troškovi takvog finansiranja utiču na investiciju na način da smanjuju ostvareni prinos.

## 3.2 Prenosive hartije od vrednosti

Prenosive hartije od vrednosti su sve vrste hartija od vrednosti kojima se može trgovati na tržištu kapitala, izuzev instrumenata plaćanja, i uključuju naročito:

- akcije društava ili druge hartije od vrednosti ekvivalentne akcijama društava, a predstavljaju učešće u kapitalu ili u pravima glasa tog pravnog lica, kao i depozitne potvrde koje se odnose na akcije;
- obveznice i druge oblike sekjuritizovanog duga, uključujući i depozitne potvrde koje se odnose na navedene hartije;
- drugu hartiju od vrednosti koja daje pravo na sticanje i prodaju takve prenosive hartije od vrednosti ili na osnovu koje se može obavljati plaćanje u novcu, a čiji se iznos utvrđuje na osnovu prenosive hartije od vrednosti, valute, kamatne stope, prinosa, robe, indeksa ili drugih odredivih vrednosti.

### 3.2.1 Akcije i rizici ulaganja

Akcije predstavljaju vlasničke hartije od vrednosti čijom kupovinom (posedovanjem) se stiče vlasništvo nad delom kapitala akcionarskog društva. Prema sadržaju prava koja daju, akcije mogu biti:

- Obične akcije, koje imaocu daju sledeća prava:
  - Pravo glasa na skupštini akcionara,
  - Pravo na isplatu dividende (dela dobiti društva),
  - Pravo na isplatu dela ostatka likvidacione, odnosno stečajne mase društva,
  - Pravo prečeg sticanja običnih akcija i drugih finansijskih instrumenata zamenljivih za obične akcije, iz novih emisija,
  - Druga prava u skladu sa zakonom i statutom.
- Preferencijalne akcije, koje imaocu daju jedno ili više povlašćenih prava utvrđenih statutom i odlukom o izdavanju, kao što su:

- pravo na dividendu u unapred utvrđenom novčanom iznosu ili u procentu od njene nominalne vrednosti, koja se isplaćuje prioritetno u odnosu na imaoce običnih akcija,
- pravo da mu se neisplaćena zagarantovana dividenda, u godini kada nije ostvarena dobit, kumulira i isplati iz dobiti ostvarene u narednim godinama, pre isplate dividendi imaocima običnih akcija (kumulativna preferencijalna akcija),
- pravo da, pored preferencijalne dividende, participira i u dividendi koja pripada imaocima običnih akcija, na isti način kao i imaoći običnih akcija (participativna preferencijalna akcija),
- pravo prvenstva naplate iz likvidacionog ostatka ili stečajne mase u odnosu na imaoce običnih akcija,
- pravo pretvaranja tih akcija u obične akcije ili u drugu klasu preferencijalnih akcija (zamenljive preferencijalne akcije),
- pravo prodaje tih akcija akcionarskom društvu po unapred utvrđenoj ceni ili pod drugim uslovima.

Stepen rizika kod ulaganja u akcije zavisi od prava koja akcije daju imaoču, od kvaliteta (boniteta) izdavaoca, ali i od opšteg stanja na tržištu kapitala.

Osim gore navedenih opštih rizika, rizici koji su posebno povezani s akcijama su sledeći:

- Kreditni rizik – u slučaju stečaja ili likvidacije akcionarskog društva vlasnici običnih akcija su na poslednjem mestu pri raspodeli preostale imovine (nakon što se iz stečajne/ likvidacione mase namire svi ostali poverioci). Posledično, vrednost akcija predmetnog akcionarskog društva može značajno da se smanji ili akcije mogu izgubiti vrednost što može da rezultira potpunim gubitkom ulaganja za investitora;
- Tržišni rizik – cena akcije (njena tržišna vrednost) koja se formira na berzi (regulisanom tržištu) zavisno od ponude i potražnje može značajno da fluktuiru, posebno kratkoročno, budući da na navedenu cenu može uticati niz domaćih i međunarodnih faktora kao što su npr. rezultati poslovanja akcionarskog društva, očekivanja vezana za buduće poslovanje, kao i opšti privredni i/ili politički uslovi;
- Rizik likvidnosti – akcijama se po pravilu trguje na organizovanim tržištima (berzama), a njihova cena se formira na osnovu ponude i potražnje. Ukoliko se ponuda ili potražnja za određenu akciju značajno smanji ili u potpunosti iščezne (to se po pravilu događa prilikom poremećaja tržišta, kriza i sl.) utrživost te akcije (mogućnost prodaje) se takođe smanjuje, a u ekstremnim slučajevima može postati potpuno neutrživa;
- Rizik neisplate dividende – rizik da akcionarsko društvo neće isplatiti dividendu, zavisno od odluke skupštine akcionara i od poslovanja društva.

### 3.2.2 Obveznice i rizici ulaganja

Obveznice su dužničke hartije od vrednosti koje izdaju države, lokalne samouprave, banke i kompanije radi finansiranja svojih potreba. Ove hartije se uglavnom emituju na duži rok, što znači da, za razliku od akcija, imaju rok dospeća i investitoru donose fiksni prinos u vidu ugovorene kamate. Drugim rečima, kupovinom obveznice investitor pozajmljuje novac emitentu na određeni period, očekujući zauzvrat redovan (mesečni, kvartalni, polugodišnji ili godišnji) priliv od kamate, kao i povraćaj uloženog novca (glavnice) po isteku roka dospeća.

Obveznice je moguće podeliti po različitim kriterijumima među kojima:

- Prema roku dospeća:
  - Kratkoročne (sa rokom dospeća do godinu dana);
  - Dugoročne (sa rokom dospeća dužim od godinu dana).
- Prema izdavaocu:
  - Državne – izdavalac je država;
  - Municipalne – izdavalac je organ lokalne samouprave (npr. opština);
  - Korporativne – izdavalac je kompanija, privredno društvo.
- Prema prinosu:
  - Obveznice s fiksnom kamatom;
  - Obveznice s varijabilnom kamatom.
- Prema prinosu:
  - Obveznice s fiksnom kamatom;
  - Obveznice s varijabilnom kamatom.
- Prema valuti:
  - Obveznice u lokalnoj valuti;
  - Obveznice u inostranoj valuti.
- Prema načinu ostvarivanja prava na kamatu:
  - Obveznice bez kuponskih isplata;
  - Sa kamatom isplativom u kamatnim periodima (obveznice sa kuponima).
- Prema načinu ostvarivanja prava na povraćaj glavnice:
  - Obveznice s jednokratnim dospećem glavnice;
  - Obveznice s obavezom otplate glavnice u ratama (anuitetima).

Obveznice u sebi mogu sadržati posebna prava, poput participativnih obveznica, koje imaocu pored kamate daju pravo i na deo dividende, ili zamenljivih obveznica koje imaocu daju pravo na njihovo pretvaranje u akcije ili pravo preče kupovine akcija društva. Obveznicama se uobičajeno trguje na organizovanim tržištima, ali i direktno između pojedinih učesnika na tržištu (tzv. OTC trgovanje).

Neki od najčešćih vidova rizika koje treba uzeti u obzir prilikom razmatranja ulaganja u obveznice su sledeći:



- Kreditni rizik – mogućnost da izdavalac obveznice neće biti u mogućnosti da izmiri svoje dospele obaveze na osnovu izdate obveznice. Ovaj rizik nastupa u slučaju insolventnosti odnosno stečaja izdavaoca. Stoga je na investitoru da proceni bonitet izdavaoca i da tome prilagodi svoja očekivanja prinosa. Uopšteno govoreći, što je lošiji bonitet izdavaoca, traženi prinos biće viši i obrnuto. Dakle, obveznice najvišeg boniteta, a time i najviše sigurnosti (i najnižeg prinosa) po pravilu su državne obveznice, zatim municipalne i najzad korporativne. Ova vrsta rizika najčešće se prevazilazi kupovinom obveznica sa višim rejtingom ili kupovinom obveznica različitih emitenata.
- Rizik promene kamatnih stopa – verovatnoća promene kamatne stope na tržištu u odnosu na kamatnu stopu na obveznicu. Promene kamatnih stopa na tržištu obrnuto su proporcionalne od promena cene obveznice. Tako, ukoliko kamatna stopa na tržištu poraste više od kamatne stope na obveznicu, cena obveznice će pasti i obrnuto. Što kamatna stopa na obveznicu više i duže odstupa od tržišne kamatne stope, uticaj na cenu obveznice će biti izraženiji.
- Devizni rizik – mogućnost da će se smanjiti vrednost obveznica koje su denominirane u jednoj valuti ili uz valutnu klauzulu, a izražene u drugoj valuti usled promene odnosa (kurs) te dve valute. Na primer, dinarska protivvrednost ulaganja u obveznice u evrima s valutnom klauzulom smanjiće se ukoliko se smanji kurs EUR/RSD (tj. dinar apesira) i obrnuto.
- Tržišni rizik – rizik pada tržišne vrednosti (cene) obveznice (u slučaju njene prodaje pre roka dospeća) usled uobičajenih periodičnih kretanja ponude i potražnje na tržištu kapitala. Na ponudu i potražnju, a time i na cenu obveznice mogu uticati npr. promena kreditnog rejtinga (boniteta) izdavaoca, promene kamatnih stopa, verovatnoća prevremenog otkupa obveznice od strane izdavaoca itd.
- Rizik likvidnosti – verovatnoća da će investitor brzo i/ili bez većih gubitaka vrednosti moći da proda obveznicu. Likvidnost obveznica zavisi od ukupnog iznosa emisije, preostalog vremena do dospeća, raznolikosti i brojnosti imalaca obveznica, opštih tržišnih uslova i sl. S obzirom da ponuda i potražnja uslovljavaju likvidnost, ne postoji garancija da će investitor u željenom trenutku moći da proda obveznicu po željenoj ceni (ili uopšte, u slučaju njene potpune neutrživosti).

### 3.3 Instrumenti tržišta novca i rizici ulaganja

Instrumenti tržišta novca su finansijski instrumenti kojima se obično trguje na tržištu novca. Instrumenti tržišta novca uključuju:



- Trezorske zapise – finansijski instrumenti koje izdaje Ministarstvo finansija Republike Srbije. Ministarstvo finansija Republike Srbije objavljuje javni poziv svim zainteresovanim investitorima u kom se navode relevantne karakteristike emisije zapisa kao što su: obim emisije, datum aukcije, datum dospeća i pojedinosti vezane za samu proceduru aukcijske prodaje. Na aukciji mogu učestvovati samo ovlašćeni učesnici koji su ujedno i članovi Centralnog Registra (banke i brokersko-dilerska društva).
- Blagajničke zapise – prenosivi kratkoročni finansijski instrumenti koje izdaju državni trezori (ministarstva finansija), državne agencije i centralne banke. U Republici Srbiji ih izdaje Narodna banka Srbije. Glavne karakteristike ovih instrumenata su umeren prihod i niska rizičnost.
- Komercijalne zapise - prenosivi kratkoročni finansijski instrumenti koje emituju privredna društva, u cilju obezbeđenja likvidnosti u uslovima sezonske neravnomernosti u prilivu i odlivu novčanih sredstava, radi finansiranja poslovanja kompanije i slično. Spadaju u instrumente koji najčešće nisu garantovani ili osigurani nekom aktivom. Izdaju ih društva različitog boniteta pa predstavljaju nesigurniji instrument od trezorskih i blagajničkih zapisa.
- Sertifikate o depozitu – prenosivi finansijski instrumenti koje izdaju banke sa ciljem pribavljanja kratkoročnih novčanih sredstava.

Rizici na koje je potrebno obratiti pažnju prilikom ulaganja u instrument tržišta novca su sledeći:

- Kreditni rizik – mogućnost da izdavalac instrumenta tržišta novca neće biti u mogućnosti da izmiri svoje dospele obaveze koje proizlaze iz instrumenta. Verovatnoća za pomenuto je veća što je kreditni rejting odnosno bonitet izdavaoca lošiji. Što je veći kreditni rizik, premija rizika treba da bude veća, a time i prinos koji investitor očekuje na finansijski instrument.
- Rizik likvidnosti – za instrumente tržišta novca po pravilu ne postoje organizovana sekundarna tržišta, pa se oni najčešće drže do dospeća. Ukoliko investitor želi da proda takav instrument, ne postoji garancija da će to biti brzo i bez značajnog gubitka vrednosti.
- Devizni rizik - mogućnost da će se smanjiti vrednost finansijskog instrumenta denominiranog u jednoj valuti ili uz valutnu klauzulu, a izraženog u drugoj valuti usled promene odnosa (kursa) te dve valute. Na primer, dinarska protivvrednost ulaganja u komercijalni zapis u evrima s valutnom klauzulom smanjiće se ukoliko se smanji kurs EUR/RSD (tj. dinar apresira) i obrnuto.



### 3.4 Izvedeni finansijski instrumenti

Finansijski derivati su finansijski instrumenti čija se vrednost bazira na vrednosti nekog drugog „referentnog“ (eng. *underlying*) instrumenta. Kao referentni instrumenti mogu se koristiti najrazličitiji finansijski i nefinansijski instrumenti i veličine: hartije od vrednosti, valute, berzanski indeksi, robe, kamatne stope, drugi izvedeni finansijski instrumenti. U izvedene finansijske instrumente (finansijske derivate) spadaju:

- opcije, fjučersi, svopovi, kamatni forvardi i ostali izvedeni finansijski instrumenti koji se odnose na hartije od vrednosti, valute, kamatne stope, prinos, kao i drugi izvedeni finansijski instrumenti, finansijski indeksi ili finansijske mere koje je moguće namiriti fizički ili u novcu;
- opcije, fjučersi, svopovi, kamatni forvardi i ostali izvedeni finansijski instrumenti koji se odnose na robu i koji moraju biti namireni u novcu ili mogu biti namireni u novcu po izboru jedne od ugovornih strana, a iz razloga koji nisu u vezi sa neizvršenjem obaveza ili raskidom ugovora;
- opcije, fjučersi, svopovi i ostali izvedeni finansijski instrumenti koji se odnose na robu i mogu se namiriti fizički, pod uslovom da se njima trguje na regulisanom tržištu, odnosno multilateralnoj trgovačkoj platformi (MTP) ili OTP izuzev veleprodajnih energetskih proizvoda kojima se trguje na OTP-u i koji se moraju fizički namiriti;
- opcije, fjučersi, svopovi, forvardi i ostali izvedeni finansijski instrumenti koji se odnose na robu i mogu se namiriti fizički, a nisu obuhvaćeni prethodnom alinejom, koji nemaju komercijalnu namenu, i koji imaju karakteristike izvedenih finansijskih instrumenata;
- izvedeni finansijski instrumenti za prenos kreditnog rizika;
- finansijski ugovori za razlike;
- opcije, fjučersi, svopovi, kamatni forvardi i drugi izvedeni finansijski instrumenti koji se odnose na klimatske varijable, troškove prevoza, stope inflacije, kvote emitovanja ili druge službene, ekonomske i statističke podatke, a koji se namiruju u novcu ili se mogu namiriti u novcu po izboru jedne od ugovornih strana iz razloga koji nisu u vezi sa neizvršenjem obaveza ili raskidom ugovora, kao i drugi izvedeni finansijski instrumenti koji se odnose na imovinu, prava, obaveze, indekse i mere koji nisu navedeni u ovoj tački, a koji imaju odlike drugih izvedenih finansijskih instrumenata, imajući u vidu, između ostalog, da li se njima trguje na regulisanom tržištu, OTP ili MTP;
- robni derivati su izvedeni finansijski instrumenti koji se odnose na robu, koji se namiruju u novcu, osim izuzetno fizički, ukoliko se njima trguje na regulisanom tržištu, odnosno MTP;

- kreditni derivat na osnovu nastupanja statusa neispunjavanja obaveza (engl. credit default swap) je vrsta kreditnog derivata kojim se pružalac kreditne zaštite obavezuje da će korisniku te zaštite izmiriti gubitak u slučaju neizmirenja obaveza dužnika ili nekog drugog ugovorenog kreditnog događaja, za šta mu korisnik kreditne zaštite plaća odgovarajuću naknadu. Rizici ulaganja u izvedene finansijske instrumente.

Investitori u finansijske derivate, pored opštih rizika ulaganja u finansijske instrumente, izloženi su naročito i sledećim rizicima:

- Pozicioni rizik (vrsta tržišnog rizika) – rizik gubitka zbog promene cene (povećanja ili smanjenja) izvedenog ili referentnog finansijskog instrumenta odnosno iz promene cene odnosno varijable (kamatne stope, indeksa i sl.) i razlikujemo:
  - Opšti pozicioni rizik – rizik gubitka na osnovu promene cene finansijskog instrumenta usled promene kamatnih stopa ili drugih uslova na tržištu kapitala nezavisnih od bilo koje specifične karakteristike izvedenog ili referentnog finansijskog instrumenta,
  - Specifični pozicioni rizik – rizik gubitka na osnovu promene cene finansijskog instrumenta usled činjenica koje se odnose na njegovog izdavaoca, odnosno izdavaoca referentnog finansijskog instrumenta, ukoliko je on u osnovi izvedenog finansijskog instrumenta;
- Rizik druge ugovorne strane – rizik gubitka usled neispunjenja obaveze druge ugovorne strane, naročito imajući u vidu da se trgovina finansijskim derivatima neretko odvija direktno između učesnika na tržištu (OTC trgovanje);
- Kreditni rizik – rizik gubitka zbog neispunjenja novčane obaveze ukoliko druga strana nije dovoljno finansijski stabilna;
- Devizni rizik – rizik gubitka proisteklog iz pada vrednosti finansijskog instrumenta usled promene kursa valuta;
- Robni rizik – rizik gubitka usled promene cene robe koja leži u osnovi izvedenog finansijskog instrumenta;
- Rizik likvidnosti – rizik gubitka usled nemogućnosti da se izvedeni finansijski instrument proda brzo i bez većeg gubitka vrednosti, što je naročito izraženo kod derivata koji nisu standardizovani (npr. forvard ugovori) i čija se trgovina ne odvija na organizovanom tržištu.

Banka informiše Klijente i potencijalne Klijente o mestima izvršenja za određene finansijske instrumente, sa svim troškovima i činionicima (Prilog 1 Politke izvršenja naloga i poveravanja izvršenja naloga) i objavljuje na godišnjoj osnovi informacije u vezi s nalogima klijenata u skladu sa članom 14 Pravila poslovanja.

## IV. Volatilnost cene finansijskih instrumenata

Volatilnost je stepen varijacije serije cena trgovanja tokom vremena, obično merena standardnom devijacijom logaritamskih prinosa. Istorijska volatilnost meri vremensku seriju prošlih tržišnih cena.

Smatra se da finansijski instrument ima veći nivo volatilnosti kada se njegova vrednost značajno promeni u kratkom vremenskom periodu.

Cene nekih finansijskih instrumenata su volatilnije od drugih.

## V. Finansijski rizik i finansijski leverage

Finansijski leverage se može definisati na više načina. U prvom redu on se definiše kao odnos duga i sopstvenih izvora. Zatim kao relativni odnos tržišne vrednosti čistog duga i tržišne vrednosti ukupnog kapitala i kao relativni odnos efektivnih rashoda na ime kamate i poslovnog dobitka koji preduzeće ostvaruje angažovanjem i korišćenjem ukupnih poslovnih sredstava. Na ovakav način finansijski leverage se definiše radi razmatranja cene kapitala i optimalne finansijske strukture preduzeća.

$$\text{Faktor finansijskog leveragea} = \frac{Pd}{Pd - I}, Pd - \text{poslovni dobitak}, I - \text{kamata}$$

## VI. Zaštita imovine klijenata Banke

Banka primenjuje adekvatne sisteme zaštite vlasničkih prava klijenata kako bi se sprečilo korišćenje finansijskih instrumenata Klijenata za račun Banke ili za račun drugih Klijenata, osim uz izričitu saglasnost Klijenta.

Banka:



- ne zalaže i ne otuđuje finansijske instrumente u vlasništvu Klijenta bez njegovog prethodnog pisanog ovlašćenja;
- ne sklapa ugovore o transakcijama finansiranja hartija od vrednosti za finansijske instrumente koje drži za račun Klijenta ili se na drugi način koristi takvim finansijskim instrumentima za vlastiti račun ili za račun bilo kog drugog lica ili Klijenta Banke, osim ako su ispunjeni sledeći uslovi:
  - Klijent je dao izričitu prethodnu saglasnost za korišćenje instrumenata po tačno određenim uslovima, što potvrđuje svojim potpisom ili nekim drugim istovetnim mehanizmom,
  - upotreba finansijskih instrumenata klijenata ograničena je na tačno određene uslove s kojima je Klijent saglasan;
- ne sklapa ugovore o transakcijama finansiranja hartija od vrednosti za finansijske instrumente koji se drže za račun Klijenta na zbirnom računu koji vodi treće lice ili na drugi način upotrebljava finansijske instrumente na takvom računu za vlastiti račun ili za račun bilo kog drugog lica, osim ako je, pored uslova navedenih u stavu 2 tačka 2) alineja 1 ovog poglavlja, Banka uspostavila i sisteme i kontrole kojima se obezbeđuje da se upotrebljavaju isključivo finansijski instrumenti koji pripadaju Klijentima koji su dali izričitu prethodnu saglasnost;
- ne izvršava naloge klijenata na način koji nije u skladu sa Zakonom i aktima Komisije, odnosno aktima regulisanog tržišta;
- ne kupuje, ne prodaje i ne pozajmljuje za račun Banke iste finansijske instrumente koji su predmet naloga Klijenta pre postupanja po nalogu Klijenta;
- ne podstiče Klijente na učestalo obavljanje transakcija isključivo radi naplate provizije.

Banka u cilju zaštite prava svojih klijenata:

- vodi evidenciju i račune na način koji joj omogućava da u svakom momentu i bez odlaganja može razlikovati sredstva jednog Klijenta od sredstava drugog Klijenta, kao i od sopstvenih sredstava;
- preduzima primerene mere za sprečavanje neovlašćenog korišćenja finansijskih instrumenata Klijenata za vlastiti račun ili za račun bilo kog drugog lica;
- precizno i tačno vodi evidencije, račune i svoje korespondencije u vezi sa finansijskim instrumentima i novčanim sredstvima Klijenata na računima koje vodi na način da se evidencije i računi mogu upotrebiti za potrebe revizije;
- posebno vodi računa o stručnosti i tržišnom ugledu trećeg lica, kao i o svim Zakonom propisanim uslovima koji se odnose na držanje navedenih finansijskih instrumenata, a koji bi mogli imati negativne efekte na prava Klijenata;



- redovno sprovodi usklađivanja između svojih internih računa i evidencija, kao i računa i evidencija bilo kojih trećih lica koja drže tu imovinu;
- preduzima mere kako bi se obezbedilo da se svi finansijski instrumenti koji su deponovani kod trećeg lica, jasno razlikuju od finansijskih instrumenata koji pripadaju Banci i od finansijskih instrumenata koji pripadaju tom trećem licu, tako da se vode na odvojenim računima u knjigama trećeg lica ili na osnovu drugih istovetnih mera kojima se postiže isti nivo zaštite;
- u slučaju ispostavljanja naloga za trgovanje na inostranim tržištima Banka može da deponuje finansijske instrumente koje drži za račun klijenata na račun ili račune otvorene kod trećih lica, i u tom slučaju postupa sa pažnjom dobrog stručnjaka prilikom izbora, imenovanja i periodičnih provera trećeg lica, kao i postupaka za držanje i čuvanje navedenih finansijskih instrumenata;
- neće deponovati finansijske instrumente koje drži za račun Klijenata kod trećeg lica u stranoj zemlji, u kojoj držanje i čuvanje finansijskih instrumenata za račun drugog lica nisu regulisani, osim ako je ispunjen jedan od sledećih uslova:
  - vrsta finansijskih instrumenata ili investicionih usluga povezanih s navedenim instrumentima je takva da se moraju deponovati kod trećeg lica u stranoj zemlji,
  - kada se finansijski instrumenti drže za račun Profesionalnog investitora, a taj Investitor pisanim putem zahteva od Banke da ih deponuje kod trećeg lica u stranoj zemlji;
- preduzima potrebne mere kako bi se obezbedilo da se svi finansijski instrumenti Klijenata registrovani u evidenciji Centralnog registra mogu razlikovati od finansijskih instrumenata Banke;
- preduzima potrebne mere kako bi obezbedila da se sva novčana sredstva Klijenata deponovana u Banci ili kod trećeg lica drže na računima ili računima koji se razlikuju od računa koji se koriste za držanje sredstava Banke;
- primenjuje odgovarajuće mere kako bi se umanjio rizik od gubitka ili smanjenja imovine klijenata, odnosno prava u vezi sa tom imovinom, a koji mogu nastati kao posledica zloupotrebe te imovine, prevare, lošeg upravljanja, neadekvatnog vođenja evidencije ili nemara;
- ne zaključuje ugovore sa Malim investitorima o prenosu vlasništva nad finansijskim obezbeđenjem u cilju osiguranja ili pokrivanja postojećih ili budućih, stvarnih, potencijalnih ili očekivanih obaveza Investitora.

Sredstva Klijenata (novčana sredstva i finansijski instrumenti) nisu u vlasništvu Banke, te ne mogu biti deo njene likvidacione ili stečajne mase niti predmet izvršenja radi naplate potraživanja prema Banci.

Banka je član Fonda za zaštitu malih investitora koji organizuje i kojim upravlja Agencija za osiguranje depozita. Mali investitor se kroz obrazac *Osnovne informacije o sistemu za zaštitu malog investitora* upoznaje sa sistemom zaštite, što potvrđuje potpisom izjave na obrascu.

Sve dodatne informacije o načinu zaštite prava Investitora, radu Fonda, obavezama članova Fonda i drugo, mogu se naći na internet stranici Agencije za osiguranje depozita.

Kada Banka drži finansijske instrumente ili novčana sredstva Klijenata, istom će pružiti, sledeće informacije:

- da se novčana sredstva ili finansijski instrumenti mogu držati kod trećeg lica u ime Banke i o obavezama Banke u vezi sa postupanjem ili propustima trećeg lica, kao i o posledicama po Klijenta u slučaju nesolventnosti trećeg lica;
- kada treće lice vodi finansijske instrumente na zbirnom računu, kao i upozorenje o rizicima koji iz toga proizlaze;
- da finansijske instrumente Investitora koje drži treće lice nije moguće razlikovati od vlastitih finansijskih instrumenata navedenog trećeg lica ili investicionog društva, uz isticanje upozorenja o rizicima koji iz toga proizilaze;
- obaveštenje u slučaju kada računi koji sadrže finansijske instrumente ili novčana sredstva Klijenta ili potencijalnog Klijenta, jesu ili će biti u nadležnosti zakonodavstva strane države, te naznačiti da se prava Klijenta ili potencijalnog Klijenta u vezi sa navedenim finansijskim instrumentima ili sredstvima mogu shodno tome razlikovati;
- obaveštenje o postojanju i uslovima eventualnog prava na otkup, založnog prava ili prava prebijanja koje Banka ili depozitar ima ili bi mogao da ima na finansijskim instrumentima ili sredstvima Klijenta;
- pre zaključivanja transakcija kojima se finansiraju hartije od vrednosti, a koje se odnose na finansijske instrumente koje investiciono društvo drži za račun Malog Investitora ili pre nego što se na drugi način koriste takvi finansijski instrumenti, Banka blagovremeno, pre korišćenja navedenih instrumenata, Malom Investitoru pisanim putem dostavlja jasne, potpune i tačne podatke o obavezama i odgovornostima Banke u pogledu korišćenja navedenih finansijskih instrumenata, uključujući uslove za njihovo vraćanje Investitoru kao i o rizicima koje oni uključuju.

Banka je dužna da, pre pružanja usluge, Investitoru koji se smatra Profesionalnim Investitorom, pruži informacije propisane prethodnim stavom tač. 5 i 6 ovog poglavlja.

## VII. Troškovi i naknade

Banka svoje Klijente obaveštava o svim troškovima i naknadama koje se odnose na pruženu investicionu i/ili pomoćnu uslugu.

Podaci o troškovima i naknadama koji padaju na teret Investitora navedeni su u Pravilniku o tarifi za pružanje investicionih usluga Banke (u daljem tekstu: Pravilnik o tarifi) i Prilogu 1 Politike izvršenja naloga i poveravanja izvršenja naloga, koji je svakom Klijentu ili potencijalnom Klijentu dostupan u poslovnim prostorijama u kojima Banka obavlja rad sa Klijentima, kao i na internet stranici Banca Intesa a.d. Beograd ([www.bancaintesa.rs](http://www.bancaintesa.rs)). Naknade koje nisu obuhvaćene Pravilnikom o tarifi, a naplaćuju se za pružanje usluga iz delatnosti Banke, uređene su tarifom naknada za usluge Banke za fizička lica, pravna lica i preduzetnike.

Klijent je u obavezi da Banci plati brokersku proviziju ili drugu naknadu za investicione usluge koje mu Banka pruži, prema Pravilniku o tarifi za pružanje investicionih usluga Banke, osim kada je drugačije utvrđeno ugovorom između Klijenta i Banke.

Prilikom ugovaranja visine provizija i naknada uzimaju se u obzir vrsta posla, mesto izvršenja naloga, drugi ugovorni odnosi između Klijenta i Banke, vrednost obavljene transakcije po nalogu Klijenta, troškovi kojima je Banka izložena u obavljanju takvog posla i složenost i obim posla, s tim da njihova visina ne može biti veća od maksimalnih stopa i/ili iznosa utvrđenih Pravilnikom o tarifi.

Kod poslova kupoprodaje finansijskih instrumenata za račun Klijenta, visina provizije se precizira Ugovorom i/ili na obrascu naloga, s tim da njihova visina ne može biti veća od maksimalnih stopa i/ili iznosa utvrđenih Pravilnikom o tarifi.

Informacije o svim troškovima i naknadama prikazuju se zbirno tako da Investitor može da razume puni trošak i rasčlanjeno po stavkama i prikazuju se u standardizovanom obliku Potvrde o realizaciji naloga za trgovanje (ex post) i Naloga za trgovanje/ugovora (ex ante).

Kada je bilo koji deo ukupnih troškova i naknada potrebno platiti ili kad on predstavlja iznos u stranoj valuti, Banka dostavlja naznaku takve valute kao i važeće kurseve za konverziju i troškove. Banka obaveštava Klijente i o načinima plaćanja ili drugim načinima ispunjavanja obaveza.

Za preciznije informacije o troškovima i naknadama za investicione i dodatne usluge molimo Vas da kontaktirate Banku.

Informacije za Klijente su sastavni deo Pravila poslovanja pri pružanju investicionih usluga (u daljem tekstu: Pravila poslovanja).

Banka će Informacije za Klijente objaviti na način definisan u članu 2 Pravila poslovanja, a predaće ih Klijentu na Trajnom nosaču podataka pre zaključenja ugovora, odnosno pružanja usluge.

O svim materijalnim promenama Informacije za Klijente i stupanju na snagu istih, Banka će obavestiti klijente na način definisan u članovima 2 i 85. Pravila poslovanja.

Predsednik Upravnog Odbora

---

Draginja Đurić